

процесу навчання, а саме: робота в малих групах, проведення дискусії, презентації, мозкова атака, тренінги, дидактичні ігри, аналіз конкретних ситуацій, показ навчальних фільмів з подальшим обговоренням, застосування наглядного супроводження — логічних схем, графіків, таблиць, діаграм тощо.

Таким чином, підвищення ефективності роботи викладача та студентів і використання активних методів навчання підніме цінність занять на новий рівень.

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ ЗМІСТ ВИКЛАДАННЯ — ОСНОВА МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГА УНІВЕРСИТЕТУ

1. Майстерність викладача формує у студентів захоплююче ставлення до оволодіння наукою. Це високе мистецтво не тільки передачі студентам уже набутих знань, а й добування нових інструментарієм наукових методів.

2. Лекція — основна форма навчального процесу. Її продуктивність — передача студентам та засвоєння значного обсягу наукових знань з мінімальною затратою часу. Лекція визначає напрямки і зміст семінарських і практичних занять, іншої самостійної роботи студентів.

3. Засобами добування студентами нових знань є володіння такими методами дослідження як порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизація. Ці методи студенти повинні освоювати через лекції, семінарські та практичні заняття, виробничу практику.

4. Дослідницькі навички формуються у студентів у процесі їх навчання при умові, що лекція базується на науковій основі. Лекція — це синтез опублікованого по темі наукового матеріалу та результатів науково-дослідницької роботи викладача. Саме остання збагачує, аргументує лекцію, дає поштовх для здобуття подальших наукових результатів.

5. Лекція повинна формувати у студентів потребу самостійної наукової праці, що знаходить свій вираз у творчому підході до виконання контрольних і курсових, магістерської роботи, якою завершується університетська освіта студента.

6. Особливе місце у науково-дослідницькій роботі студента належить виробничій практиці, яка є продовженням навчального процесу студента на виробництві, практичним засвоєнням знань, здобутих у стінах університету. Виконання програми виробничої практики, магістерської дипломної роботи у період практики — повинно бути джерелом продукування нових наукових ідей майбутнім магістрам.

7. Навчально-наукова робота студента супроводжується викладачем. Останній є прикладом ставлення до оволодіння наукою. Його психофізіологічний стан мимоволі передається студентам не тільки на навчальних заняттях, а й при керівництві виконанням студентами наукових доповідей для наукових гуртків, конференцій, конкурсів, їх опублікування у наукових збірниках. Тут майбутній магістр отримує особливий науковий гарт, котрий супроводжує його у подальшій практичній і науковій діяльності у процесі всього життя.

8. Інструментарій університетського науково-дослідницького викладання повинен забезпечувати здатність студента не тільки застосовувати отримані в університеті знання, а й самостійно оволодівати новими дослідженнями економічної науки, систематично відслідковувати її здобутки. Це забезпечує професійне зростання магістра, що повинно знаходити свій вираз у публікації ним статей у наукових журналах, засобах масової інформації.

9. Адаптації магістра до життя у його подальшій самостійній діяльності сприяють проблемні лекції та заняття. Залежно від фахової підготовки вони можуть бути різні як щодо форми, так і щодо змісту. Вони не суперечать систематичному науковому викладу знань на лекціях і заняттях викладачем, а, навпаки, доповнюють його. Проблемні лекції та заняття дають можливість продемонструвати застосування таких методів дослідження, як аналіз і синтез, індукція і дедукція тощо.

10. Оволодіння науково-дослідницьким змістом викладання тієї чи іншої навчальної дисципліни — це період тривалої наукової роботи викладача над першоджерелами, фактами практики, осмисленням та узагальненням результатів, отриманих як економічною наукою у цілому, так і особистими науковими здобутками викладача. Цим мистецтвом можна оволодіти завдяки настирливій науково-дослідницькій роботі в університеті.